

Bijlage VSBO PKL

2019

tijdvak 1
woensdag 08 mei
07.30 - 10.00 uur

Nederlands

Tekstboekje

Tekst 1 Westpointers buitelen over Nederlands strand

- 1 **Willemstad** – Op hun geboorte-eiland zijn de meeste stranden verboden terrein, maar in Nederland kunnen geadopteerde Curaçaose Westpointers hun hondenhart ophalen met eindeloze wandelingen en gebuitel in zee.
- 2 Dit weekeinde werd de tweede ‘Westpointer-wandeling’ gehouden door mensen die een viervoeter uit Curaçao hebben geadopteerd. Gezien de opkomst van tientallen honden en hun baasjes, was het een groot succes. De eigenaren blijven in contact met elkaar via de Facebook-groep *Westpointers in Nederland*.
- 3 Ze plaatsen foto's van de honden op hun Facebook-pagina. Daarmee laten ze ook zien aan de *fosters** en organisaties die de honden opvingen op Curaçao hoe het met de adoptiedieren gaat. En of het nu 30 graden is of 3 graden, als het dier warmte en liefde krijgt van zijn of haar nieuwe baasje, dan maakt het weinig uit op welk strand er gerend wordt.
- 4 Regelmatig vinden honden (en katten!) die op Curaçao in het dierenasiel of bij andere dierenhulporganisaties zijn opgevangen, een zogeheten ‘gouden mandje’ in Nederland. Soms selecteren mensen een adoptiedier in het asiel tijdens hun vakantie op Curaçao. Ze laten het dier daarna overkomen naar Nederland, of komen het zelf ophalen.

Naar: Amigoe, januari 2018

** Engelse term waarmee hier mensen bedoeld worden die tijdelijk een ziek of verzwakt dier verzorgen, tot het sterk genoeg is om naar een permanent adoptieadres te gaan.*

Tekst 2 Dit is waarom ijsberen steeds meer gewicht verliezen

- 1 *Normaal zouden ijsberen elk jaar in de lente gewicht moeten bijkrijgen, maar een recente studie toont aan dat de witte beren zelfs afvallen. Het onderzoek wijst met een beschuldigende vinger naar de klimaatverandering.*
- 2 De lente is in principe de periode waarin ijsberen veel succes hebben tijdens de jacht en kilo's aankomen. Wetenschappers van het *US Geological Survey* waren dan ook verrast toen ze merkten dat de beren de voorbije maanden juist afvielen. Het gewichtsverlies bedroeg soms zelfs 2,5 kilo per dag.
- 3 De onderzoekers volgden het doen en laten van negen vrouwelijke ijsberen gedurende drie lentes. Ze deden de dieren een GPS-tracker met een camera om. Hun bloed werd gecontroleerd en ze werden vooraf gewogen. De resultaten van het onderzoek waren zorgelijk.
- 4 Vijf van de negen dieren waren afgevallen. Bij vier ijsberen ging het om 1,3 tot 2,5 kilo per dag. Een volwassen exemplaar weegt normaal gezien rond de 175 kilogram. Eén dier was in 9 dagen zelfs 23 kilo kwijtgeraakt. "We hebben het hier dus over een aanzienlijk gewichtsverlies," aldus bioloog Anthony Pagano aan het magazine *Science*.
- 5 April is normaal gezien de maand waarin het gewicht van de ijsberen toeneemt. Zo zijn ze in de periode daarna sterk genoeg om jongen op de wereld te zetten. Maar om aan te dikken, moeten ze op zoek gaan naar prooi, en dat is het probleem. Door de klimaatverandering smelt er steeds meer ijs en wordt het elk jaar moeilijker voor de ijsberen om voedsel te vinden.
- 6 Uit de metingen blijkt dat de ijsberen 60% meer energie verbruiken als ze zich op het ijs voortbewegen dan eerst gedacht, doordat ze nu veel meer moeten zoeken naar voedsel. Enkele beren legden in 10 dagen meer dan 250 kilometer af. Een actieve menselijke vrouw heeft zo'n 2000 calorieën per dag nodig; een volwassen vrouwelijk ijsberenexemplaar verbruikt elke dag ongeveer 13.000 calorieën, ruim 6 keer zo veel.
- 7 "Om aan die hoeveelheid te komen, moeten de ijsberen ongeveer een keer per week een zeehond vangen. Maar daarmee halen ze enkel binnen wat ze verbranden," stelt George Durner, dierkundige en co-auteur van de studie. "Slagen ze er niet in om dat te doen, dan vallen ze af."

Naar: Metro, 2018

Tekst 3 Valsspelen verplicht

1 **Tegenspelers die de boel altijd bedonderen bij Monopoly? Er is nu een variant waarbij valsspelen moet en zelfs wordt beloond. Maar ... het moet wel stiekem.**

2 Verdenk jij je tegenspelers regelmatig van vals spelen bij Monopoly? Je broer bijvoorbeeld, die stiekem wat geldbiljetten onder het bord schuift? Of je vader die altijd als hij de 'bank' is, meer geld heeft dan de rest? Misschien lach jij ook stilletjes in je vuistje als jij af en toe de boel belazert? Dan is het tijd om over te stappen op een ander soort Monopoly.

3 Voor de hardnekkige valsspelers heeft Hasbro, de producent van het succesvolle spel, een nieuwe variant bedacht: *Monopoly Cheaters Edition*. Bij deze versie moeten de spelers zo onopvallend mogelijk de boel bedonderen. Want valsspelen is natuurlijk vooral leuk als niemand

het doorheeft. Er zijn bijvoorbeeld speciale valsspeel-keuzekaarten met 'geheime' opdrachten. In de doos zitten ook handboeien die een speler om krijgt als hij toch betrapt wordt op valsspelen.

4 Hasbro kwam op het idee voor het spel door de uitslag van een enquête onder Monopolyfans. Daaruit bleek dat maar liefst de helft van de spelers wel eens vals speelt. Blijkbaar is het iets wat Monopolyspelers graag doen, vertelde de topman van Hasbro. 'Dus geven we onze fans in 2018 wat ze willen – een variant waarin dat mag.'

Naar: www.sevendays.nl/nieuws, februari 2018

Tekst 4 Hondenpoep op het strand

1 Eerder dit jaar schreef ik een open brief aan het AD over twee 'dames' die regelmatig met hun honden naar de baai van het gesloten hotel Sunset Waters Beach Resort in Bandabou kwamen. In dat stuk uitte ik mijn ongenoegen over het feit dat deze 'dames' hun vier honden bijna dagelijks hun behoefte lieten doen op het strand, waar veel families uit Bandabou op zaterdag en zondag komen. Door toedoen van deze honden en hun baasjes werd deze mooie baai vervuild.

2 Ik kreeg heel leuke reacties op het stuk en veel lezers waren het met me eens. Nu heb ik ondertussen iets anders meegemaakt daar op dat strand van het failliete, gesloten, vervallen, gesloopte Sunset Waters. Dus tijd voor een volgend stukje.

3 Een tijdje geleden verschenen op dat strand twee goed uitziende dames, van het type stewardess, de een erg mooi blond en de ander heel mooi donker. Ze reden in mooie, grote auto's en hadden een uitstraling van filmsterren. De mooie vrouwen werden vergezeld door knappe, sterke, daadkrachtige mannen. Kwamen ze op het strand om te zonnebaden? Welnee!

4 Die knap uitziende vrouwen en stoere mannen trokken werkhandschoenen aan, maakten hun omgeving enthousiast en plaatsten grote Selikor vuilcontainers. Ze maakten gebruik, op eigen kosten, van een schoonmaakmachine en

binnen drie dagen waren het strand en de baai 'spic & span'; mooier schoon dan ze ooit waren geweest. Tonnen afval konden door Selikor worden afgevoerd.

5 Ik informeerde bij de stewardessachtige dames wat hun beweegredenen waren om dat vele werk te doen. Hun antwoord was: "We doen dit geheel belangeloos, gratis en voor niets, een cadeau van ons en onze mannen voor Curaçao en zijn bewoners. Het is een mooi strand op een mooie locatie. We hopen dat het strand schoon blijft. We hebben nu afvalbakken neergezet en afvalzakken opgehangen." De dames meldde verder: "Zou het strand eventueel weer vervuild raken, dan maken we het gewoon opnieuw schoon. Want we houden van dit plekje."

6 Het daaropvolgende week-einde was ik er weer. Ik zag dat het strand en de baai van het oude Sunset Waters weer druk bevolkt waren door gezinnen uit Soto en Barber, genietend van het mooie, schone strand en van de frisse baai. En jawel, de mooie dames waren er ook, met hun hondjes. Die deden op het strand een poep; de dames bleken plastic zakjes bij zich te hebben. Op een handige manier ging het poepje van het zand in het zakje, er ging een knoop in, en het zakje werd meegenomen. Ja lezers (en speciaal de andere 'dames'), ZO KAN HET DUS OOK!

Naar: ingezonden brief, Antilliaans Dagblad, naam bij de redactie bekend

ARTIKEL A

Stratenmaker maakt foutje

- 1 Taal is een vak dat iedereen op school heeft gehad, maar dat betekent niet dat iedereen er even goed in is. Een stratenmaker ging onlangs in de fout in Enschede. In de Potgieterstraat moest hij het woord 'schoolzone' leggen, maar hij vergiste zich in de tweede en derde letter. Daarom prijkte toen met witte stenen in de straat: 'SHCOOLZONE'.

- 2 De letters waren na de herfstvakantie in de straat gelegd, precies tegenover de Prinseschool. Dagelijks lopen er tientallen leerlingen langs. De blunder bleef enkele dagen onopgemerkt, totdat leerkracht Eva Versluis er deze maandag langsfietsde. Een bericht op sociale media leidde vervolgens tot een storm aan media-aandacht. Op onze website werd het bericht een hit. De taalmissie haalde bovendien de voorpagina's van andere dagbladen. De blunder is snel hersteld; de witte stenen zijn deze ochtend al verlegd.

Niet de eerste keer

- 3 Een troost voor de stratenmaker: hij is niet de enige. In augustus werd in Elburg dezelfde taalmissie gemaakt. Ook toen was de spelling van een woord in de straatstenen fout.

Naar: www.ad.nl, dinsdag 7 november 2017

ARTIKEL B

Weer fout?

- 1 **Een dag nadat de gemeente Enschede de taalfout in de Potgieterstraat herstelde, is deze teruggekeerd. Tegenover de Prinseschool valt deze woensdagmorgen opnieuw 'shcoolzone' te lezen.**
- 2 Locatie-directrice Anouck Haven knipperde vanmorgen even met haar ogen toen ze arriveerde bij haar basisschool. Stond het nu echt wéér verkeerd gespeld? De taalfout die een dag eerder viraal ging, was teruggekeerd. De witte letters vormden wederom het woord 'shcoolzone'.
- 3 'Ze zijn er nu mee aan het klooiën,' volgens de directrice. 'De eerste spelfout was echt per ongeluk gemaakt door een stratenmaker. Dat kon je ook zien aan hoe het gelegd was. Nu zijn mensen dit opzettelijk aan het doen, de stenen zitten er ook veel losser in.'
- 4 De gemeente had in de nacht van maandag op dinsdag de spelfout snel hersteld. 'Het nieuws hierover was in eerste instantie als grappig gepresenteerd. Dat is jammer,' vindt Haven, die de gemeente opnieuw heeft ingelicht, 'en bovendien gevaarlijk. Straks gaan kinderen nog, midden op straat, met die letters vervelende dingen doen.'
- 5 Vlakbij de Prinseschool zijn deze woensdag een paar groepjes stratenmakers actief. Zij moeten lachen om het nieuws, maar zeggen er niets mee te maken te hebben. 'Dit hebben studenten gedaan, dat kan niet anders!' denkt er één. 'Het ligt er namelijk heel amateuristisch in. Die hebben natuurlijk vannacht besloten een geintje uit te halen.'

Naar: www.ad.nl, woensdag 8 november 2017

- 1 Geen papiertjes prikken of oprapen in het park of werken in een bejaardentehuis. Nee, cybercriminelen tot 18 jaar gaan voortaan 'voor straf een tijdje aan de slag' bij een ICT-bedrijf.
- 2 Jongeren zetten op deze manier iets strafbaars om in iets positiefs, bedacht Bureau HALT*. Het project kreeg een toepasselijke naam: Yoda. De straf is vernoemd naar het groene wezen uit de *Star Wars*-films die de 'bewaker van gerechtigheid' is.
- 3 Het Openbaar Ministerie (OM), de Raad voor de Kinderbescherming en HALT deden een

proef in Groningen om te onderzoeken of deze alternatieve straf werkt. Twee jongens van 14 en 15 jaar uit Drenthe waren de proefpersonen. De 14-jarige had ervoor gezorgd dat het netwerk van zijn school plat lag en de 15-jarige hackte een webshop.

De hackers werden op school opgehaald en moesten hun laptop inleveren. In de vakantie werden ze aan het werk gezet voor een ICT-bedrijf: ze moesten een bedrijfsplan en een sollicitatiebrief maken. Dat lijkt een lichte straf, maar volgens een begeleider zijn ze zich 'een hoedje geschrokken', toen de politie ze op school ophaalde.

- 5 Volgens de begeleider van de jongens vonden ze het een goede ervaring, en hebben ze er ook nuttige dingen van geleerd. Volgens Halt ging het zo goed, dat ze van plan zijn door te gaan met het project en vaker jonge 'Yoda's' in te zetten.

Janine de Wit, februari 2018, <http://www.sevendays.nl>

* Bureau dat alternatieve straffen bij overtredingen regelt en daarop toeziet